

Сайы.
Умумий
малюмат

6 сыныф

- Дерснинъ типи: къарышыкъ

Талим чешити: сыныф-дерс системасы

Дерс макъсады: талебелерге сайы ве сайыларнынъ чешитлери акъкъында малюмат бермек; бильги мелеклерини пекитmek, нутукъны инкишаф этmek.

Бир сой предметлернинъ
микъдарыны, сайсыны я да
ерлишкен теркибини бильдирген
там маналы сёзлөргө **сайы** дейлер.
Меселя: беш, он, алты.

Бир,эки,учь,дёрт,
Беш, алты ве еди
Бугунь бизим эвимизде
Мусафир олды кеди.
Секиз,докъуз,он,он бир -
Къоян,аюв мусафир
Саймагъа бильсен , союн,
Кир эвге ,башлар оюн.
А.Кокиева

Эсап сайылар

Микъдар сайылар

► Бир сой предметлернинъ умумий микъдарыны бильдирелер:беш (алма), отуз еди (чувал), бир бинъ докъуз юз докъсан эки (сенеси).

Кесир сайылар

► предметнинъ къысымларыны ифаделейлер:беште учъ, бир ярым, эки бутюн онда учъ, бучукъ, черик.

Сыра сайылары эсап вакъытында предметниң сырдаки ерини косътерелер ве **къачындышы?** суалине джевап берелер.

Мисаллер: биринджи, учюнджи, докъузындышы.

Сыра сайылары микъдар сайыларының негизине -инджи, -ындышы, -юнджи, -унджи, -нджи, -нджышы ялгъамалары къошулувынен япилыр.

Сыра сайыларны тапыңыз

1. Къардашым алтынды сыныфта оқуу.
2. Дөртүндже оюн саба кечириледжек.
3. Куреш ярышы афтанынъ бешиндже куню отькериледжек.
4. Шахмат мектеби биринди бинада ерлешкен.
5. Биз учюндже къатта яшаймиз.
6. Азиме биринди эвде яшай.
7. Эльдар секизинди рале башында отура.

Тапынъыз сыра сайларны.

Беш, учюнджи, юзлер, дёртинджи,
отуз, еди, беште учь, едиюз экинджи,
бешюз алты, едиде эки.

Пай сайлары бир джыныстаки предметлерниң төнгө көзүйлөрдөн көрүнгөнүү, пайлаштырылғаныны көсөттере, **къачар?** суалине джевап берелер.

Мисаллер: бирер, экишер, онар, едишер, докъузар, дёртер

Тахминий сайылар предметниъ бельгисиз
микъдарыны, тахминий эсабыны
анълаталар.

микъдар сайысына

- ▶ -лар, -лер
- ялгъамалары
- къошулувынен:
- ▶ онлар , юзлер,
- бинълер, (саат)
- учълер;

микъдар сайыларыныъ
чифтленювинен

- ▶ беш-алты, он-он беш,
- Он еди- йигириим

№1

Сайыларны бельгиленъиз:

- а) дёрткошелик
- б) дёрт
- в) дёртаякъламакъ
- г) дёртюнджи
- д) дёрттен учъ

№2

Тахминий сайыларны бельгиленъиз:

- а)беш-алты
- б)он учъ
- в)сексен дёртюнджи
- г)бинълер
- д)беш бучукъ

№3

Сыра сайыларыны бельгиленъиз:

- а)йигирми эки
- б)бешинджи-алтынды
- в)он учюнджи
- г)бирер-бирер
- д)эки бинъ биринджи

Ракъамларнен сыра ве пай сайыларны
япыңыз:

13, 21, 45, 17, 704, 58, 95, 66, 1202,
76, 89, 32, 14, 865, 70.

Эв иши: Къайделерни эзберлемек.
Дерсликниң 123 саифесиндең 326
мешгъулиетини япмакъ.

Дерсимииз битти!
Сагълыкънен
къалыңъыз!